

Maria Kycler

"Jak pisać prace naukowe? Gdzie publikować?" : I Międzynarodowa konferencja "Pulsu Uczelni", Opole, 4 kwietnia 2014 r.

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy nr 2, 165-170

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**„JAK PISAĆ PRACE NAUKOWE? GDZIE PUBLIKOWAĆ?”
„HOW TO WRITE SCIENTIFIC PAPERS? WHERE TO PUBLISH?”
I MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA „PULSU UCZELNI”
1ST INTERNATIONAL CONFERENCE OF THE „HIGHER SCHOOL'S
PULS”
OPOLE, 4 KWIETNIA 2014 R.**

I Międzynarodowa Konferencja „Pulsu Uczelni”¹ zatytułowana „Jak pisać prace naukowe? Gdzie publikować?” odbyła się 4 kwietnia 2014 roku w Opolu. Wystąpiło 17 prelegentów z Polski, Białorusi, Holandii, Niemiec, Stanów Zjednoczonych i Ukrainy. Wysłuchało ich około 300 uczestników – naukowców, studentów oraz bibliotekarzy. Bogaty program konferencji, wieloaspektowo poruszający problematykę pisania prac naukowych, parametryzacji i upowszechniania dorobku naukowego oraz szczerze wypełniona słuchaczami aula Państwowej Medycznej Wyższej Szkoły Zawodowej w Opolu dowiodły trafności tematyki zaproponowanej przez organizatorów.

Uczestników powitała dr hab. Donata Kurpas (Państwowa Medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa, Opole; Uniwersytet Medyczny, Wrocław), a uroczyste otwarcia konferencji dokonał Rektor PMWSZ w Opolu dr Tomasz Halski.

Pierwszy referat *Ukryte normy procesu recenzji: pewne niepisane wytyczne / Implicit norms of the review process: some unwritten guidelines* wygłosił prof. John Nezek (College of William and Mary, Williamsburg VA, USA). Prelegent omówił normy i zasady redagowania tekstów naukowych w języku angielskim oraz proces ich recenzowania przez redakcje prestiżowych czasopism. Przedstawił też wiele praktycznych wskazówek metodologicznych pomocnych w pracy nad tekstem. Jako szczególnie istotne

¹ Organizatorami konferencji były Państwowa Medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa w Opolu oraz redakcja czasopisma „Puls Uczelni”. Kwartalnik „Puls Uczelni” powstał w 2007 r. jako uczelniane pismo o życiu szkoły medycznej w Opolu. Od 2012 r. stał się pismem naukowym adresowanym do studentów, pracowników oraz absolwentów wyższych szkół medycznych w całym kraju. Aktualnie publikowane są w nim artykuły naukowe z zakresu pielęgniarstwa, położnictwa, fizjoterapii, kosmetologii i zdrowia publicznego.

cechy dobrze przygotowanej pracy wymienił: zwięzłość, fachową i precyzyjną terminologię, przestrzeganie zasad kompozycji oraz stosowanie się do zasad edycji przyjętych przez redakcję danego czasopisma.

Wystąpienie dr Andrzeja Szpakowa (Grodzieński Uniwersytet Państwowy im. Janki Kupały, Grodno, Białoruś) miało za zadanie wskazać przyczyny nikłej obecności prac naukowych z Europy Wschodniej w renomowanych międzynarodowych czasopismach medycznych. Referat *Czy międzynarodowe projekty naukowo-badawcze zwiększają szansę na publikacje? / Do international research projects increase a chance for publications?* na przykładzie projektu wymiany wiedzy w dziedzinie zdrowego stylu życia zaprezentował efekty współpracy naukowo-badawczej sześciu uczelni z Polski, Białorusi, Litwy i Rosji w latach 2007–2013. Prelegent jako wymierne korzyści płynące z badań wymienił: zebranie przekrojowych danych z pięciu krajów, przedstawienie wyników badań na licznych międzynarodowych konferencjach oraz ogłoszenie ich w czasopismach krajowych i zagranicznych. Podkreślił konieczność rozszerzania współpracy naukowej i publikowania prac w czasopismach anglojęzycznych, gdzie priorytet mają wspólne publikacje.

Prof. dr hab. Aleksander Siwakow (Białoruska Akademia Medyczna Kształcenia Podyplomowego, Mińsk, Białoruś) wygłosił wykład *Przygotowanie artykułu do zagranicznych czasopism naukowych: strategia i taktyka / How to prepare an article for international scientific journals? – strategy and tactic*. Mówca za najważniejsze kryteria jakimi kierują się redakcje czasopism, dopuszczając tekst do druku, uznał: innowacyjność tematu, poprawną metodologię badań oraz trafne wnioskowanie. Przedstawiając kolejne etapy prac nad artykułem kierowanym do publikacji w periodyku zagranicznym zalecał ściśle przestrzeganie wymogów formalnych, kompozycyjnych i stylistycznych. A. Siwakow podkreślił wagę umiejętności z zakresu metodologii i praktyki pisania prac naukowych, a także korzyści płynące z obecności badaczy w bazie ORCID (Open Researcher and Contributor ID).

Działalność wirtualnego studenckiego zespołu badawczego zajmującego się stosowaniem substancji psychoaktywnych wśród młodzieży z Polski, Ukrainy, Litwy i Białorusi omówił Aleksander Szpakow (Grodzieński Uniwersytet Państwowy im. Janki Kupały, Grodno, Białoruś) w wystąpieniu *Prezentacja projektu badań studenckich zakończonych publikacją / The example of a students' research project finished with a publication*. Prelegent przedstawił założenia organizacyjne powoływanych zespołów wirtualnych, stawiane im cele naukowe i empiryczne, a także wykorzystanie zaawansowanych technologii komunikacyjnych, umożliwiających wspólną pracę rozproszonych w różnych miejscach naukowców. W oparciu o zastosowane metody i techniki oraz zebrany materiał badawczy przeprowadził analizę SWOT omawianego projektu. Nacisk położył na ogłoszone w formie publikacji naukowych wyniki badań.

Wystąpienie dra Piotra Kocyby (Technische Universität, Chemnitz, Niemcy) *Dyskurs naukowy i nienaukowy, czyli jak napisać tekst językiem naukowym / A scientific and non-scientific discourse, how to write an article with an academic language* dotyczyło krytyki ideologii. Referent rozróżnienie między 'teorią' a 'ideologią' przeprowadził w oparciu o ustalenia teoretyczne i metodologiczne Petera Zimy oraz stanowiska na temat 'nauki' i 'ideologii' Barry'ego Barnesa i Thomasa Kuhna. Na przykładzie konkretnych tekstów wykazał, że ideologia stanowi przeciwieństwo naukowego obiektywizmu, gdyż ma charakter kreatywny, a nie badawczy.

Deklaracja przejrzystości badań, a także model struktury artykułu były przedmiotem referatu dr hab. Bożeny Mroczek (Pomorski Uniwersytet Medyczny, Szczecin) *Najczęstsze błędy w publikacjach polsko- i angielskojęzycznych / The most common mistakes in Polish and English articles*. Autorka omówiła szczegółowo komponenty artykułu: tytuł, streszczenie, wstęp, materiał, metody i wyniki badań, zarysowanie pola do dyskusji i wniosków oraz bibliografię, zwracając uwagę na błędy najczęściej popełniane w metodologii badań medycznych. Wskazała też na rolę bibliotekarzy, którzy mogą wspierać naukowców i instytucje badawcze w ich wysiłkach zmierzających do opublikowania wyników ich pracy. Wdrażając rekomendacje dotyczące pisania prac naukowych, bibliotekarze mają bezpośredni wpływ na jakość i użyteczność przyszłych badań, a także przyczyniają się do zmniejszenia ilości odrzucanych prac.

Analizy statystyczne w pracach naukowych – czego unikać, na co zwrócić uwagę / Statistics in academic papers, what to avoid and what to focus on przedstawił dr Dominik Marciniak (Uniwersytet Medyczny, Wrocław). Referent omówił podstawowe pojęcia i cechy statystyczne. Charakteryzując najczęściej wykonywane w naukach medycznych analizy, szczególną uwagę poświęcił jednowymiarowym analizom klasycznym, m.in. wyznaczaniu statystyk opisowych, określaniu niepewności pomiarowych, porównywaniu dwóch i wielu średnich. Mówca wskazał często popełniane błędy, szczególnie podczas doboru wielkości próby badawczej i formułowania wniosków. Podkreślił, że statystyka to nauka służebna wobec innych nauk – jej zadaniem jest potwierdzanie hipotez badawczych, a nie ich kreowanie.

Misję i działalność naukową firmy „Termedia”, która jest wydawcą 29 czasopism medycznych, w tym 11 z wartością Impact Factor scharakteryzowała mgr Donata Ziółkowska („Termedia”, Poznań). W prezentacji *Międzynarodowe czasopisma z IF – jak aplikować artykuł z sukcesem / International journals with IF – how to submit an article successfully* przedstawiła – z punktu widzenia lidera w indeksowaniu czasopism medycznych – wartość czasopisma naukowego według baz indeksacyjnych oraz wartość opublikowanej w nim dysertacji. Prelegentka opisała proces aplikacji artykułu do czasopisma z IF oraz ewentualne powody niedopuszczenia tekstu

do druku. Podkreśliła, że informacja o błędach popełnionych w odrzuconej pracy uczy autora jak w przyszłości eliminować podobne uchybienia.

Dziesięć kroków w strategii publikowania przedstawiła mgr Małgorzata Krasowska (Polish-U.S. Fulbright Commission, Warszawa). W wystąpieniu *Wszystko co robisz jest strategiczne / All your work is strategic* przekonywała, że kluczem do sukcesu naukowego jest indywidualna strategia publikacji i współpracy zagranicznej badaczy. Jako szczególnie istotne etapy procesu powstawania publikacji wymieniła: sporządzenie listy czasopism indeksowanych z własnej dziedziny/tematu, wyszukanie i zapoznanie się z artykułami z tego zakresu badań, śledzenie dorobku naukowego innych autorów, uczestnictwo w konferencjach, publikujących materiały z danej dziedziny nauki, utworzenie profilu Researcher ID, obecność na listach e-mailowych czasopism i towarzystw naukowych, przeglądanie ich stron i czytanie komunikatów na temat nowych „calls for papers”, tworzenie prac w zespołach (najlepiej międzynarodowych) i na odpowiednio wysokim poziomie merytorycznym. Krasowska przekonywała, że prawem rynku jest odrzucenie artykułu przez niektóre czasopisma, lecz nie oznacza to, że inne redakcje nie będą nim zainteresowane.

Sesję popołudniową zainauguowało wystąpienie dra Arkadiusza Libera (Politechnika Wroclawska), który wskazał *Jak pisać pracę naukową, aby nie naruszyć praw autorskich / How to write academic papers and respect the copyrights*. Mówca scharakteryzował źródła prawa (akty prawa międzynarodowego, unijnego oraz krajowego), a następnie odniósł się do autorstwa pracy naukowej, zagadnień naruszenia prawa na etapie jej pisemnego opracowania oraz poruszył kwestię autorstwa utworów wieloautorskich i zbiorowych. Omówił zasady korzystania z utworów cudzych, osieroconych oraz dozwolonego użytku, wskazując przy tym na nieścisłości w przepisach i wynikające stąd trudności interpretacyjne. A. Liber podkreślił stale rosnącą liczbę naruszeń prawa autorskiego związanych z niewłaściwym cytowaniem cudzych utworów oraz umieszczaniem bez zgody autora oryginału ilustracji oraz innych chronionych treści.

Referat *„Chodzi mi o to, aby język giętki powiedział wszystko to, co pomyśli głowa” czyli o kryteriach poprawności językowej publikacji naukowych / The criteria of correctness in scientific publications* wygłoszony przez mgr Mirosławę Grabowską (Zespół Szkół w Dobrzenu Wielkim) omawiał praktyki kulturalno-językowe tekstów naukowych. Prelegentka przybliżyła kryteria poprawności językowej i cechy stylu naukowego oraz skonfrontowała go z gwarami środowiskowymi i zawodowymi. Omówiła kolejno podstawowe założenia wystarczalności, ekonomiczności i funkcjonalności elementów językowych, kryteria uzualne, autorytetu kulturowego oraz estetyczne. M. Grabowska poruszyła kwestię błędów gramatycznych, leksykalnych, ortograficznych i fleksyjnych, a następnie wskazała wydawnictwa poprawnościowe, zalecane podczas pisania prac.

Tematykę piśmienniczej komunikacji naukowej podjęła mgr Joanna Lewczuk (Elsevier Journals Publishing, Amsterdam, Holandia) w wystąpieniu *Publikowanie w XXI wieku. Co się zmieniło: historia i przyszłość komunikacji naukowej, wyzwania i perspektywy / Publishing in the 21st century. What changed: history and future of scholarly communication, challenges and perspectives*. Prelegentka zdefiniowała pojęcie czasopisma naukowego oraz podkreśliła jego rolę jako narzędzia zaspokajającego indywidualną potrzebę pozyskiwania i rozpowszechniania wiedzy. W dziejach periodyków naukowych wyróżniła trzy etapy (1665²–1995; 1995–ok. 2008; ok. 2008–), a charakteryzując chronologicznie ich funkcje i przyrost ilościowy wydawanych tytułów wykazała, jak automatyzacja zmieniła i ułatwiła dostęp do wiedzy. Koncentrując się na agregacji komunikacji naukowej, zaprezentowała nowe możliwości publikacyjne współczesnych czasopism naukowych, np. wydawanie modeli 3D, interaktywnych map, filmów oraz udostępnianie mobilnych aplikacji.

O tym *Jak sprawnie zarządzać dostępem do elektronicznych źródeł informacji? / How to manage the access to electronic sources of information successfully?* mówił mgr Zbigniew Szarejko (H + H Software, Getynga, Niemcy). Prelegent zwrócił uwagę na problem różnorodności systemów bibliotecznych, a także różnego rodzaju zasobów elektronicznych, systemów linkujących i portali linkowania, prezentując przy tej okazji możliwości zarządzania danymi za pośrednictwem serwera HAN (Hidden Automatic Navigator). Mówca przedstawił również sposoby kontroli uprawnień czytelników, ukrytych logowań czytelników u wydawców bądź w bazach danych oraz statystyki użytkowania w HANie.

Kryteria i tryb oceny krajowych czasopism naukowych omówiła dr hab. Donata Kurpas (Państwowa Medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa, Opole; Uniwersytet Medyczny, Wrocław) w prezentacji *Punktacja czasopism naukowych / How scientific journals are pointed*. Prelegentka odniosła się do Komunikatu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 29 maja 2013 r. w sprawie kryteriów i trybu oceny czasopism naukowych, a następnie przedstawiła zasady oceny polskich wydawnictw ciągłych według najnowszej klasyfikacji MNiSW (periodyki: z listy filadelfijskiej ze współczynnikiem IF; bez współczynnika IF, poza bazą ERIH; w bazie ERIH). Przybliżyła także zasady obliczania Polskiego Współczynnika Wpływu.

Referat *Budowanie międzynarodowej pozycji czasopism naukowych / Developing international recognition of a scholar journal* mgr Leszka Stypułkowskiego (Index Copernicus, Warszawa) miał na celu przedstawienie cech, jakie powinno spełniać dobre czasopismo naukowe. Prelegent – w oparciu o doświadczenia firmy Index Copernicus w procesie parametryzacji nauki –

² W roku 1665 rozpoczęto wydawanie „Philosophical Transactions of the Royal Society” – pierwszego w pełni recenzowanego czasopisma naukowego.

wymienił: obecność periodyku na Liście Filadelfijskiej, obliczony i rosnący współczynnik IF, wysokie wskaźniki cytowalności w uznanych międzynarodowych bazach naukowych (*Scopus*, *Web of Science*), wysoką punktację w ewaluacji czasopism MNiSW. Scharakteryzował ponadto drogę czasopisma do uzyskania rangi międzynarodowej, umieszczając na niej jako kolejne etapy rozwoju: wysoką jakość merytoryczną i wydawniczą, digitalizację, internacjonalizację i kooperację.

Ilościowe wskaźniki produktywności naukowej przedstawiły mgr Marzena Dziołak (Państwowa Szkoła Wyższa, Biała Podlaska) oraz mgr Bożena Ratajczak-Olszewska (PMWSZ, Opole) w wystąpieniu *Bibliometria – czyli jak nas „liczą” nie tylko w bibliotece / Bibliometrics – how we are pointed not only in the library*. Prelegentki zaprezentowały polski ministerialny system punktowania publikacji i ich kwalifikacji do oceny dorobku dla wszystkich grup nauk, a także odniosły się do wewnętrznych systemów oceny publikacji pracowników, jednostek uczelni i instytutów naukowo-badawczych. Omówiły zaawansowaną politykę zarządzania informacją – restrukturyzację serwisów informacyjnych, nowoczesne technologie i narzędzia naukometryczne i bibliometryczne oraz nowe kierunki badań i praktyk webometrycznych. Zaakcentowały nowe miejsce bibliotek w komunikacji naukowej i środowisku własnej uczelni czy instytutu, a przede wszystkim wysokie kompetencje i znaczący wkład bibliotekarzy w tej dziedzinie.

Konferencję zamknęła prezentacja mgr Marii Szwed (Wydawnictwo Instytutu Śląskiego, Opole), która szukała odpowiedzi na pytanie: *Jak skalculować wydanie czasopisma naukowego? / How to calculate the edition of a scientific journal?* Referująca przybliżyła zagadnienia prawno-finansowe związane z wydawaniem czasopism naukowych. Uwaga słuchaczy została nakierowana na koszty rozruchowe, pośrednie i bezpośrednie oraz sposoby pozyskiwania środków na wydawanie publikacji.

Reasumując, należy stwierdzić, że konferencja została zorganizowana na wysokim poziomie merytorycznym. Dobór tematów i prelegentów pozwolił zrealizować założone cele – przekazano słuchaczom zarówno wiedzę teoretyczną jak i wiele praktycznych wskazówek na temat sposobów upowszechniania nauki oraz przygotowania publikacji do czasopism z listy MNiSW i JCR, przy okazji dając wgląd w dobre praktyki wysokopunktowanych periodyków, a także firm i bibliotek zaangażowanych w działania parametryzacyjne.